

นโยบายของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์
ศึกษาการดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์
ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2537

ร้อยตำรวจเอก ทวี อร่ามเรืองกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-643-880-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THAI POLICY TOWARD MYANMAP:
A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE
CONSTRUCTIVE ENGAGEMENT POLICY DURING 1991-1994**

Police Captain Tawee Aramruangkul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Sciences
Department of International Relations**

**Graduate School
Chulalongkorn University**

1996

ISBN 974-643-880-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นโยบายของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ ศึกษาการดำเนินนโยบาย
การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ ในช่วงปี พ.ศ.2534-2537

โดย

ร้อยตำรวจเอก ทวี อร่ามเรืองกุล

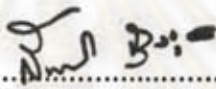
ภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์

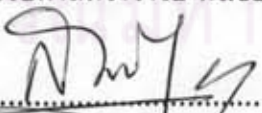
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ ชูมาก)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

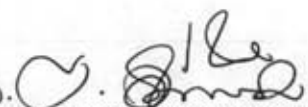
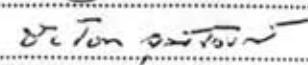
ทริ อร่าม เรืองกุล, ร.ศ.อ. : นโยบายของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ ศึกษาการดำเนิน
นโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2537 (THAI POLICY
TOWARD MYANMAR : A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE CONSTRUCTIVE
ENGAGEMENT POLICY DURING 1991-1994) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์,
196 หน้า. ISBN 974-643-880-9

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ นโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทยต่อพม่า โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายดังกล่าว ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2537 ของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ในประเด็นด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนศึกษาถึงลักษณะและนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐดังกล่าว เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การดำเนินนโยบายของไทย โดยใช้การศึกษาเอกสาร ข้อมูล และการสัมภาษณ์บุคคลและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐและของเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า ที่ไทยมีพรมแดนติดต่อกับพม่าเป็นระยะทางยาวมากกว่า 2,401^๑ ๒,๘๐๐ กิโลเมตร ทำให้เกิดความขัดแย้ง และผลประโยชน์ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศนี้มีความซับซ้อนมาก ผลกระทบที่ไทยได้รับจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะปัญหาความขัดแย้งจากการเมืองภายในและการสู้รบระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในพม่าเท่านั้น หากแต่ยังมีประเด็นอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหาร มาตรการกีดกันของนานาประเทศต่อพม่า เป็นต้น ดังนั้น การที่รัฐบาลทหารพม่ายังคงมีเสถียรภาพและสามารถควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไว้ได้ ประกอบกับยังมีปัญหา ระหว่างไทยกับพม่าหลายประการที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหาผู้ลี้ภัย และหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า และปัญหายาเสพติด ทำให้ไทยต้องดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์กับรัฐบาลทหารพม่า โดยมีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ เป็นกลไกหลักที่มีอิทธิพลในการดำเนินบทบาทแก้ไขความขัดแย้ง และประสานความร่วมมือกับพม่าในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล พร้อมกับการคำนึงถึงผลประโยชน์ด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจของประเทศและของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นประเด็นหลัก ซึ่งจะนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน การมีสินค้าและทรัพยากรธรรมชาติมาทดแทนการขาดแคลนภายในประเทศอย่างพอเพียง การมีแหล่งแรงงานและปัจจัยพื้นฐานการผลิตราคาถูก ที่สามารถรองรับการขยายตัวและการย้ายฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรมไทยอย่างไม่จำกัด ตลอดจนการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศของภูมิภาคนี้ในอนาคตเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบในการต่อรองและศักยภาพในการแข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่น ได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อผู้สมัคร 5.๓๑๖.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C432033 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: THAI/ MYANMAR/ CONSTRUCTIVE ENGAGEMENT POLICY

TAWEE ARAMRUANGKUL, POL.CAPT. : THAI POLICY TOWARD MYANMAR : A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE CONSTRUCTIVE ENGAGEMENT POLICY DURING 1991-1994. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. CHAYACHOKE CHULASIRIWONGS, Ph.D. 196 pp. ISBN 974-643-880-9

This thesis is on Thailand's constructive engagement policy to Burma. However, the study's main objective is to understand factors which influenced the implementation of the policy during 1991-1994 by relevant Thai government agencies and organizations as regards economic and security matters. This study also makes a study on the nature and policy of each agency and organization, the result of which will be used as a basis for analysing the implementation of the policy. The research is made from documents, data and interviewings of government officials and people from private agencies.

From this study, it is found that the long common border between Thailand and Burma has created many complicated and sensitive problems leading to economic and security conflicts between both countries. Therefore, the effects on Thailand are not only from internal political conflicts and fightings among various groups in Burma, but also from other problems such as migration of refugees, and pressure put on Burma by various countries. Thus Thailand has to maintain the constructive engagement policy with the SLORC, when this military government is still secured and in control of internal situations, at the same time, Thailand needs the cooperation of the SLORC in the solving of many standing problems, particularly those related to the boundary, refugees, illegal immigration, and narcotics. However, in the implementation of this policy, the solving of conflicts, and general cooperation with Burma, various Thai government agencies and organizations are the main mechanism which act in concert within the framework of the policy. This will eventually bring order to the border areas, the setting up of bases for cheap production, the acquiring of goods, natural resources and labour in substitution for their shortages in Thailand. So that the expansion and the re-settling of the country's industrial bases can be fully accommodated. In addition, Burma's becoming a member of the regional organization in the future will enhance an advantage in negotiation, and will increase the potential in competition with other regional organizations.

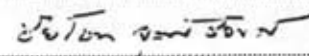
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สาขาวิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... ร.ร.ท.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำให้กำลังใจ และข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัย ตลอดจนจนสละเวลาให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้เขียน อย่างดียิ่ง รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก คุณพรพิมล ตรีโชติ และคุณพรณสิริ พรหมพันธุ์ม ตลอดจนคณาจารย์ ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกหลายท่านที่ได้เอื้อนนามในที่นี้ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างมาก ทั้งในการให้คำแนะนำ สนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผู้เขียนใคร่ขอถือโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ

และขอขอบคุณ นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุนศิริ
ร้อยตรีประพาส ลิ้มปะพันธ์
พลโท สนั่น ขจรกล้า
คุณชินวรณ์ บุญเกียรติ
คุณรักษ์ ตันติสุนทร
คุณวิรัช ร่มเย็น
คุณประชา โพธิพิพิธ
คุณบัวสอน ประชามอญ
คุณเกียรติชัย พงศ์พานิช

ที่ทุกท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ ให้ความช่วยเหลือ และอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ซึ่งสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ลูกได้มีวันแห่งความภาคภูมิใจ และความสำเร็จนี้เกิดขึ้น และขอขอบคุณ คุณอัจฉิมา อินทรธนู คุณวิจิตรา พรหมพันธุ์ม คุณมณูญ วิวรรณ คุณอภิชาติ ไตรทิทยานนท์ คุณนภัสวรรณ ปลั่งศรีสกุล คุณแสวก มีลาภกิจ มิตรสหาย และน้องๆ ที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลผู้เขียนด้วยวิธีการต่างๆ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา สมความมุ่งหมายในที่สุด

ร้อยตำรวจเอกทวี อร่ามเรืองกุล

.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
รายการภาคผนวก	ญ

บทที่

1. บทนำ

ภูมิหลังและความเป็นมา	1
ความสำคัญของปัญหา	5
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
สมมติฐานในการศึกษา	8
กรอบความคิดในการศึกษา	8
วิธีที่ใช้ในการศึกษา	12
ข้อมูลและเอกสารที่ใช้ในการศึกษา	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13

2. นโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า	16
- ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง พ.ศ. 2531	16
- สมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	18
- สมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน	25
- สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย	26
ประวัติและความหมายแบบสากลของนโยบาย การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์	33

สรุปเหตุผลและความจำเป็นของไทยในการดำเนินนโยบาย การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์	35
3. ลักษณะและนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่อมา	43
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ	44
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านความมั่นคง	54
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ	66
นโยบายร่วมของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ของไทยต่อมา ...	72
4. การดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทย	77
ปัญหาด้านความมั่นคง	77
ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	100
5. บทสรุปและวิเคราะห์	125
รายการอ้างอิง	132
ภาคผนวก	138
ประวัติผู้เขียน	196

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่	หน้า
1. โครงสร้างของกระทรวงการต่างประเทศ	47
2. โครงสร้างของสำนักนายกรัฐมนตรี	51
3. โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	52
4. โครงสร้างของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	57
5. โครงสร้างของกระทรวงกลาโหม	58
6. โครงสร้างของกระทรวงมหาดไทย	59
7. โครงสร้างกองอำนาจการปฏิบัตินโยบาย ชายแดนไทย-พม่า	63
8. โครงสร้างของกระทรวงพาณิชย์	67
9. สภาพัฒนาการค้าแห่งประเทศไทย และหอการค้าไทย และความสัมพันธ์กับภาครัฐบาล	68
10. โครงสร้างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	70
รูปภาพที่	
1. แผนที่แสดงเครือข่ายการขนส่งเชื่อมต่อระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน กับอินโดจีนและพม่า	38
2. แผนที่แสดงบริเวณที่เป็นแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ของพม่า	101
3. แผนที่แสดงเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยกับพม่า	115

รายการภาคผนวก

ผนวก	หน้า
ก. ข้อมูลทั่วไปของสหภาพพม่า	138
ข. แผนที่แสดงแนวพรมแดนติดต่อกันระหว่างไทยกับพม่า	139
ค. แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมภายในสหภาพพม่า	140
ง. อนุสัญญาระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดีย กำหนดเขตแดนระหว่างสยามกับอังกฤษ	141
จ. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 175/2526 เรื่อง แต่งตั้ง ผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า	156
ฉ. นโยบายและแนวทางปฏิบัติงานด้านชายแดนไทย-พม่า ของศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด	157
ช. คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนประเทศไทย	162
ซ. คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนไทย-พม่า	163
ฅ. คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค	164
ญ. พระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ในส่วนที่เกี่ยวกับเนิน 491	171
ฎ. รายชื่อเอกชนที่ได้รับสัมปทานทำไม้จากพม่า	173
ฏ. ลำดับการเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ระดับสูงผ่านไทยและพม่า	175
ฐ. รายนามบุคคลสำคัญของประเทศสหภาพพม่า	178
ฒ. ประมวลอักษรย่อที่เกี่ยวข้องกับสหภาพพม่า	194

